

“L'única cosa realment defensable és la diversió”

Jorge Berlanga (Madrid, 1958) és l'actual director de la Mostra de València-Cinema del Mediterrani, que celebra la seua XXII edició del 18 al 25 d'octubre.

Aquest periodista fill del cineasta Luis García Berlanga només ha tingut quatre mesos per reactivar un festival desatès des de l'any passat. Amant de la vida intensa, ara li arriba l'hora de demostrar el fruit de la seua gestió.

La Mostra de València sempre ha estat un festival peculiar. El predecessor de Jorge Berlanga, Lluís Fernández, va deixar el càrrec després de molts anys per desavinences econòmiques amb l'administració. Fernández havia immergit el festival en una contradicció de caspa, estrelles i públic jove, un combinat que, això sí, havia aconseguit que es parlara de la Mostra. La mediterraneïtat del festival quedava en segon pla, amagada davall un eclecticisme exorbitant. Ara, Jorge Berlanga, que va acceptar el càrrec fa pocs mesos després que altres el refusaren, ha intentat personalitzar el certamen carregant-lo de velocitat perquè pugui fer un salt quantitatiu. Programa 140 pel·lícules, distribuïdes en 16 seccions i cicles, i administra un pressupost de 300 milions de pessetes, molt superior al que tenia Fernández. Berlanga, escriptor, guionista i, sobretot, periodista, és proper i riu sovint. No marca diferències amb l'entrevistador, i es comporta com un col·lega molt obert. Així és el seu tarannà, i això és el que li fa dir.

—Vostè coneixia el festival?

—Sí, és clar, algú que ha treballat en el cinema com a periodista i crític, com és el meu cas, és normal que el coneguera, però ara el conec d'altra manera. Hi ha distintes maneres de veure un festival: com a espectador, com a periodista o com a jurat...

—Crec que en alguna ocasió ha fet de jurat en el festival de Peníscola.

—En Peníscola pots acabar exercint de jurat de senyorettes que corren per la platja [riu].

—Per la platja o per les discoteques.

—El que volia dir és que jo he treballat com a periodista en molts festivals i sempre m'ha agradat. Però molts crítics acaben desenvolupant una amargor cap als festivals, no sé si per hàbit, rutina o per esgotament. Jo crec que la il·lusió no s'ha de perdre, sobretot si un periodista fa el pas i entra en l'organització d'un festival. Perquè aleshores, una situació suggerent —cobrir un festival— es transforma en una baixada als inferns. Ara, com tot infern, aquest també té parts fascinants i vergonyosament pecaminoses.

—Per circumstàncies familiars, vostè ha tingut sempre contacte amb el món del cinema. Ha col·laborat en l'elaboració de guions, però no li ha interessat mai dirigir pel·lícules?

—Sempre he pensat que era molt complex això de controlar tanta gent i lluitar contra tantes adversitats, i veure com les teues idees són manipulades per ací i per allà. El que passa és que ara estic entrant en franca contradicció amb mi mateix, perquè dirigir un festival és com dirigir una pel·lícula multiplicat per cent. Però en fi, tothom té una pel·lícula en ment, i tinc un parell de guions en el calaix.

—Quina síntesi faria del llibre que va escriure, *Un hombre en apuros*?

—Era una mena d'epopeia de la vida quotidiana. Narrava les dificultats que pot tenir un cavaller a l'antiga per mantenir el seu honor en la bogeria d'avui. Jo també intente mantenir l'honor dins de la catàstrofe [riu], potser perquè a mi m'agrada viure en el

límit que separa el raciocini de les xicotetes bogeries. Pense que aquell que no viu intensament és perquè és mort. Hi ha molta gent que triomfa i que se suposa que la vida és un èxit, però te'ls trobes en casa mirant els mobles buits quan la seua dona els ha abandonat, i no saben on paren els seus fills, i dubten entre continuar triomfant o llançar-se per la finestra. Crec que com més gran et fas, l'única cosa realment defensable és la diversió. La diversió en el bon sentit, entesa com la fórmula de l'entreteniment.

—En la presentació del festival, va parlar de festes i de ball, coses que formaran part de les nits de la Mostra. Se sent noctàmbul?

—No. Però un festival ha de ser una festa per al cinema i també per als professionals i per al públic, una festa que pugua servir els uns i els altres com un punt de trobada. Jo sóc conscient de la necessitat que té un certamen d'oferir diversió més enllà del pati de butaques i de crear un gran agermanament entre els assistents. I vull que la gent tinga coses a fer després de veure les pel·lícules, que pugua trobar-se prenent una copa o en un ball.

—Per què va acceptar el seu càrrec en la Mostra?

—Jo sabia que el meu predecessor, Lluís Fernández, estava cansat i tenia grans problemes amb l'administració. Lluís va deixar el festival amb el pavelló més o menys alt, però el problema és que no va deixar herència: la Mostra estava totalment aturada des de l'any passat. Haguérem de reactivar-la. El problema és que s'ha creat una fama de festival excessivament humil. Encara cal treballar molt amb les productores i distribuïdores per convèncer-los que aquest festival és una plataforma per als seus productes al llarg de tot el Mediterrani. Però necessita ajuda dels professionals del cinema, necessita que els professionals miren a València.

—Quins són els seus reptes com a director?

—Convèncer tothom que València, amb uns premis equiparables als d'altres festivals, podria ser un lloc important de llançament industrial.

A banda, ací la gent va molt al cinema, hi ha molta afició. Jo, amb els pocs mesos que he passat ací, em conforme amb reestructurar una mica el festival i amb canalitzar la Fundació Municipal de Cinema, perquè crec que seria més operatiu plasmar un gran Institut Municipal de Cinema amb els seus arxius i activitats, i amb un pressupost autònom. El festival té 300 milions de pessetes de pressupost, 80 més que l'any passat, però té els seus problemes administratius, ja que hi ha una gran lentitud burocràtica. I treballar el cinema necessita agilitat.

—Ha escollit una línia continuista per a la Mostra?

—Una ruptura és difícil quan has de fer el que pugues per salvar un festival. I la secció oficial calia mantenir-la amb molt de cinema mediterrani. Però sempre amb molta dificultat, perquè hi ha films que se'ns han quedat penjats en la duana, gràcies, en bona part, al conflicte generat per l'atemptat a les Torres Bessones. Són adversitats que poden fer que te'n vages avall, si no te les prens com una mena d'al·licient per lluitar per una causa.

—Per quina?

—Hauria de ser per la causa de la Mostra [riu]. Avui dia, la recerca urgent de solucions m'estimula.

—Supose que perquè ha de trobar-se en una etapa vital positiva.

—Oh, no. Jo estava com una mica fart de tot, i el festival m'ha reactivat. Quan un es cansa i arriba a una edat, pensa que ja ho ha vist tot. I no: sempre hi ha coses que veure. M'he envoltat d'un equip interessant i suficientment embogit per dinamitzar-ho tot. Anem a atendre molt el cinema clàssic, però anem a incidir molt en el cinema independent mediterrani i europeu, en el cinema heterodox. Ja que m'han deixat la possibilitat, vull abocar el festival sobre el públic jove. Una de les batalles guanyades ha estat centralitzar el festival en una única àrea de multicines [els cinemes Lys], perquè abans es trobava una mica dispers en distintes sales.

—Per què ha incorporat un codirector?

—Perquè així em sent més emparat. Juan Francia té molta experiència i

coneix molta gent. Ell ha dirigit a Logronyo un festival multimèdia. Li vaig comentar que necessitava algú que m'ajudara, i ell va acceptar. Jo tinc idees, ell és la piconadora que les aplica. Una persona per dur-ho tot és excessiu en aquest cas.

—La premsa ha destacat aspectes de l'organització del festival d'una manera que no li deu haver fet molta gràcia. Un és que la seua cap de premsa també feia funcions de gabinet en el festival de Donosti...

—Sí. Vàrem enviar una nota explicativa per aclarir aquest assumpte. Em sembla increïble que ho haguérem de fer, però és així. Vam encarregar les funcions de premsa a una oficina que també està present en altres festivals, i que, pels seus contactes, ha aconseguit que la Mostra tinga presència en els mitjans estatals. Vàrem intentar trobar una oficina competent de premsa a València que poguera dur el festival, però els bons professionals estan tots ocupats en els seus oficis, i haguérem de recórrer a una oficina exterior. La Mostra va ser oferida a distintes persones perquè la dirigiren. Ningú no va voler. Me l'oferiren a mi, i jo vaig dir, l'agafe, estic boig. Però necessite ajuda de professionals. L'oficina amb què treballem ho és, i té una agenda internacional. Ara bé, si cap periodista té queixes, el que ha de fer és trucar-me i dir-ho, que per a això estic.

—És bo saber-ho. També es va publicar que la seua gestió costava onze milions de pessetes més en sous que la del seu predecessor.

—És el que passa quan es publica informació sense contrastar. Això és exageradíssim. Jo quan ho vaig llegir em veia ja a Las Vegas o Montecarlo [riu], hala, com la *jet set*. Però no. Cobre un sou normal. Fent de periodista, jo he cobrat més que dirigint la Mostra. Em molesta que quan fas un festival, que és també pa per als periodistes i per a tothom, pugues trobar-te una cosa així.

—Alguna vegada ha dit que ha volgut fer més valencià el festival. Com?

—Aquesta és la intenció. Hi ha el cicle d'homenatge al director Carles

Mira, i he volgut passar totes les pel·lícules valencianes que s'han fet enguany. La que no ve és perquè els seus creadors no l'han volgut dur. Desitjaria que el festival es potenciara com a plataforma per al cinema valencià. Per això hem programat una sèrie de taules rodones amb responsables del sector, amb representació de productors, actors, directors, tècnics, per analitzar el present, passat i futur de la indústria valenciana. També intentarem donar una mostra dels projectes valencians que estan realitzant-se enguany.

—Aquesta edició també apunta bastant cap al cinema europeu...

—Sí, sí, volem atendre més que abans el cinema fet a Europa, i se'ns en queda fora el cinema americà. Volem fer una correspondència amb el festival de Nova York, programant les seues pel·lícules independents, però l'atac a les Torres ho ha impedit.

—I l'apartat estrictament mediterrani?

—Òbviament, hi ha moltes pel·lícules provinents d'aquest espai cultural i geogràfic. Tenen en comú la fugida de paràmetres fonamentalistes, l'obertura de mires.

—En l'etapa anterior, la Mostra venia acompanyada d'un congrés sobre música de cinema. Ara no.

—No. Per les urgències que teníem, pensàrem que ara no podíem desviar energies organitzant aquest congrés paral·lel. És una conducta lògica: si veus el que és organitzar un festival amb les condicions en què estan les oficines, ho entendries. Hem de lluitar contra virus informàtics, contra telèfons que no funcionen, contra una infraestructura antediluviana... Però, a pesar de tot, hem fet la Mostra!

—El seu pare està al front de la Ciutat de la Llum, el projecte de l'administració valenciana de fer una ciutat del cinema a Alacant. Vostè dirigeix la Mostra. Les relacions amb el PP semblen fluides.

—Sobre els lliurepensadors, l'esquerra diu que som de dretes, i la dreta diu que som d'esquerres. Però l'única cosa que importa és la llibertat de pensament. Jo no tinc carnet de cap partit, i treballo per l'interès general, sense consignes.

“Jo estava com una mica fart de tot, i el festival m'ha reactivat. Quan un es cansa i arriba a una edat pensa que ja ho ha vist tot. I no: sempre hi ha coses a veure”

—Ha pensat a vincular Luis García Berlanga al festival?

—Ell no vol. Però el traurem una mica de passeig [riu].

—Carme Alborch figura com a membre de jurat en una de les seccions. Vol-dria saber per què l'han escollida.

—Per donar color.

—Hi ha un cicle anomenat *Sirenas de Medianoche*. Quin és el seu contingut?

—És un cicle que se suposa descarat, però que és entranyable. Homenatja les grans sirenes de les nostres fantasies, als mites eròtics del mediterrani.

—I l'anomenat *Cine-traca*?

—Té coses en comú amb els cicles de terror *gore* que programava Lluís Fernández, però aquest és més ampli, més heterodox. És un cicle sobre la cultura escombraria, a la qual no em vull referir com a subcultura, sinó com a paracultura o metacultura. I val a dir que té el seu públic dins de la Mostra.

—A vostè li agrada?

—Sí, és clar, jo sóc el primer *freaky*.

Joan M. Oleaque